

Téma 3: Krizové řízení v NATO a EU

Cíl: Seznámit studenty se základním pojmovým aparátem v předmětné oblasti, objasnit principy a cíle krizového managementu v NATO. Vysvětlit význam a použití Aliančního systému reakce na krize (NATO Crisis Response System - NCRS) a jeho implementaci do Národního systému (NSRK).

Úkoly pro samostatnou práci:

1. Seznámit se v základních aspektech s problematikou krizového řízení v NATO a EU.
2. Seznámit se a orientovat se v Aliančním a Národním systému reakce na krize podle přiloženého materiálu (Standardní operační postupy).

Studijní literatura:

- JURENKA, Miroslav; MALACHOVÁ, Hana; URBAN, Rudolf. *Krizové řízení II*. Skripta. Brno: Univerzita obrany, 2017, 130 s. ISBN 978-80-7582-007-5.

Obsah: Úvod

1. Pojmy, orgány krizového řízení, systém řízení.

Krizové řízení v NATO a EU.

2. Alianční systém reakce na krize (NATO Crisis Response System - NCRS)

3. Implementace NCRS do Národního systému reakce na krize.

Závěr

Úvod

Analýza vývoje politické, sociální a ekonomické situace ve světě ukazuje, že je nezbytné se připravit na řešení situací, které svou intenzitou dopadů vyvolávají krize. Taktéž vývoj situace v České republice předpokládá připravit se na řešení situací, které lze vzhledem k jejich mimořádnosti označit jako krizové. ČR zareagovala v období po 11. září 2001 pozitivně a přihlásila se k boji s mezinárodním terorismem.

Bezpečnostní systémy NATO a tedy i ČR předpokládají soustředění úsilí na systém preventivních opatření, aby se minimalizoval čas, důsledky a náklady na zvládnutí případné krize. Dopady krizí se zvládnou tím rychleji a tím efektivněji, čím lepší je materiální, personální, finanční a obsahová připravenost.

1. Pojmy, orgány krizového řízení, systém řízení. Krizové řízení v NATO, EU.

NATO Crisis Management:

Představuje

- základní prvek strategie NATO,
- proces intenzivních politicko-vojenských aktivit,
- společný jmenovatel pro řízení misí NATO dle čl. 5

Severoatlantické smlouvy i mimo něj,

- ústřední mechanismus pro použití vojenských aktivit,

Zahrnuje

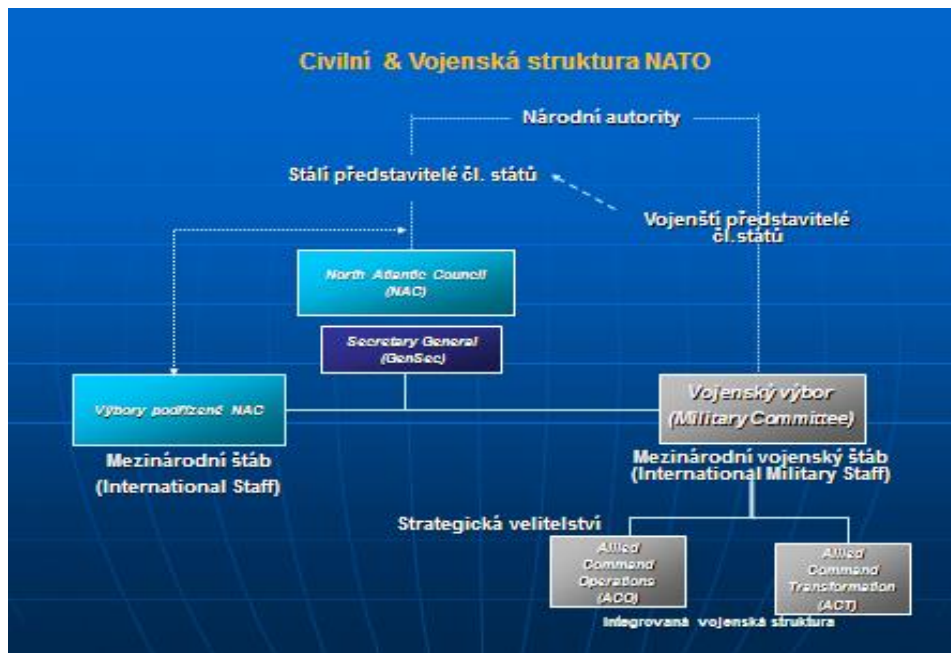
- ujednání, postupy, opatření a prostředky pro národní a kolektivní rozhodování,

Prostředky

- politicko-vojenské konzultace,
- pevné velení a řízení, zabezpečovací systémy,
- schopnost odpovídající reakce na nepředvídatelné události.

NATO Crisis Management - Cíle

- efektivně přispět k prevenci vzniku krizové situace,
- zvládnout vzniklé krize a tím zabránit možným konfliktům,
- zajistit připravenost civilních a vojenských složek k reakci na krize,
- v případě vzniku nepřátelství předcházet jeho eskalaci, přesvědčit agresora přerušit útok a stáhnout se,
- obnovení normálních podmínek.

NATO Comprehensive Approach (1)

- žádná organizace není schopna dosáhnout svých cílů při řešení krizových situací samostatně,
- komplexní řešení krizové situace vyžaduje koordinovaný, společný postup, kombinované využívání vojenských a nevojenských schopností, vojenských a nevojenských subjektů.

NATO Comprehensive Approach (2)

Budoucnost

- zdokonalovat vlastní systém NATO Crisis Management,
- zkvalitňovat spolupráci s OSN, dalšími mezinárodními organizacemi, nevládními – humanitárními organizacemi, autoritami v oblasti krize při přípravě a vedení operace,
- zvyšovat schopnosti NATO podporovat operace ke stabilizaci a rekonstrukci v oblasti krize ve všech fázích konfliktu.

Klíčové orgány krizového řízení NATO

- Policy Coordination Group (PCG): monitorování a vyhodnocování potenciálních krizí, poskytování zpráv a informací a doporučení týkajících se důsledků krizových situací, koordinace spolupráce s OSN, OBSE,
- Military Committee (MC): poradní činnost pro NAC v oblasti vojenských záležitostí a vojenské strategie a politiky,
- Political Committee (PC): příprava studií politických problémů, sleduje trendy rozvoje politické situace,
- Senior Civil Emergency Planning Committee (SCEPC): koordinace jednotlivých oblastí civilního plánování k podpoře vojenských operací.

Nejvyšší orgán NATO

Úloha orgánů krizového řízení

- příprava návrhů vojenských i nevojenských opatření, poskytování doporučení pro jejich realizaci,
- příprava návrhů dokumentů pro čl. státy,
- vedení jednání při přípravě doporučení a návrhů pro NAC,

- zabezpečení realizace rozhodnutí NAC.

Situační centrum NATO (SITCEN)

Evropská unie

- Evropská unie je ekonomické a politické uskupení 28 států Evropy čítající 498 miliónů lidí.
- Původním cílem partnerství evropských zemí po druhé světové válce bylo propojení ekonomik za účelem zabránění vzniku další války v Evropě.

Společenství se postupně hlouběji integrovalo i politicky a rozšiřovalo se o další státy.

Evropská bezpečnostní strategie

- *Růst především jejího ekonomického vlivu:*
 - 25% světového HDP,
 - Více než 50% zdrojů světové humanitární pomoci,
 - Více než 50% zdrojů na podporu mezinárodního rozvoje.
- Potřeba *zabezpečit* dosaženou *ekonomickou moc* důvěryhodnou zahraniční a bezpečnostní politikou.
- *Stabilizace ekonomického prostředí.*
- Odpovídající *vojenské síly* a prostředky.

Akcelerátorem růstu ambicí je snaha o udržení *klesajícího globálního vlivu* UK, Francie a Německa.

Jednou ze zásadních proměn v dynamickém vývoji evropské integrace posledních let je skutečnost, že Evropská unie definitivně překročila rámec pouhého ekonomického nadnárodního uskupení a jasně deklarovala svoji ambici hrát roli významného politického a bezpečnostního aktéra na globální úrovni. Odrazem tohoto

posunu je ustanovení a naplňování Společné zahraniční a bezpečnostní politiky, resp. Evropské bezpečnostní a obranné politiky, a koncipování a provádění řady konkrétních kroků na unijní i národní úrovni směřujících k posílení bezpečnosti Evropské unie a jejího bezpečnostního prostředí, demokratických režimů.

Aktivní přístup k podpoře demokracie ve světě je součástí procesu budování bezpečného sousedství Evropské unie, která v šíření demokracie a podpoře demokratických režimů vidí záruku prevence konfliktů, vyostřených krizových situací a následných negativních dopadů na úroveň bezpečnosti celé Unie.

Přístup EU k dnešním hrozbám

Žádná z nich není hrozbou čistě vojenského charakteru, a proto nelze žádné z nich čelit jenom vojenskými nástroji. Každá z nich naopak vyžaduje kombinaci různých nástrojů.

Alianční systém reakce na krize (NATO Crisis Response System - NCRS)

NCRS je nástrojem krizového řízení pro zajištění připravenosti Aliance k řešení krizových situací. NCRS zahrnuje širokou škálu opatření, včetně zajištění ochrany sil NATO v případě nenadálého útoku, jejichž prostřednictvím lze reagovat na vznik nebo hrozbu vzniku krizové situace včas, koordinovaně a přiměřenými silami a prostředky. Součástí NCRS jsou bezpečnostní pohotovostní stavy, které zahrnují protiteroristická a protisabotážní opatření k ochraně důležitých civilních i vojenských objektů.

NATO Crisis Response Systém

- nástroj krizového řízení pro zajištění připravenosti Aliance k řešení krizových situací,
- široká škála opatření, jejichž prostřednictvím lze reagovat na vznik nebo hrozbu vzniku krizové situace včas, koordinovaně a odpovídajícími S+P,
- integrace opatření prevence a reakce,
- kombinace vojensko-politických opatření a opatření „emergency“,

- flexibilita, prevence,
- zahrnutá opatření
 - reakce dle čl.5 a mimo něj,
 - boj s terorismem,
 - proti šíření zbraní.

NCRS zahrnuje čtyři, vzájemně se doplňující složky:

- Preventivní možnosti (Preventive Options - PO);
- Opatření reakce na krizi (Crisis Response Measures CRM);
- Opatření proti překvapení (Counter Surprise - CS);
- Opatření reakce proti agresi (Counter Aggression - CA).

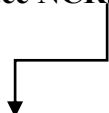
Procedury NCRS

Celý **cyklus aktivace** a deaktivace opatření v reakci na vznik nebo hrozbu vzniku krizové situace, rozčleněný do jednotlivých procedur je poměrně složitý proces, který je na úrovni NATO podrobně popsán v NCRSM (manuál).

1. Cyklus je zpravidla zahájen doporučením vyhlášení jednotlivých opatření členskými zeměmi, zúčastněnými nečlenskými státy NATO, hlavními výbory NATO nebo žádostí Vrchního velitele spojeneckých sil v Evropě (SACEUR) v závislosti na vývoji krizové situace nebo rozhodnutím North Atlantic Council (NAC) realizovat operační plán, v němž jsou opatření reakce na krizi zahrnuta.
2. Po obdržení doporučení nebo žádosti je na velitelství NATO zahájena procedura schvalování. Samotnému schválení v NAC předchází konzultace a koordinace na úrovni výborů NATO, členských států a zúčastněných nečlenských států NATO. Informaci o doporučení nebo žádosti rozesílá velitelství NATO formou žádosti o stanovisko členským státům a příslušným podřízeným velitelstvím NATO k posouzení.

3. V případě, že jsou doporučená nebo vyžádaná opatření NAC schválena, následuje jejich vyhlášení SACEUREm formou rozkazu podřízeným velitelům, respektive formou žádosti o jejich realizaci jednotlivým aliančním státům. Výjimku tvoří předběžně schválená opatření reakce na krizi. Tato opatření může v případě přechodu procesu krizového řízení NATO z fáze 1 do fáze 2 SACEUR vyhlásit kdykoliv, podle vyhodnocení situace.
4. Po vyhlášení opatření NCRS následuje proces realizace. ČR realizuje vyhlášená opatření na základě rozhodnutí orgánů krizového řízení a o rozsahu realizace informuje velitelství NATO formou implementačního hlášení. Implementační hlášení je zasíláno do 24 hodin od vyhlášení prostřednictvím AIG 6008 NATO Crisis Response Message Drafting Application (NCR MDA) nebo NATO Crisis Response Tracking Application (NCRTA) cestou Stálé směny SOC MO (dále SSm SOC MO). V případě opatření CS a opatření CA se implementační hlášení nezasílá. Realizace opatření CS se dokončuje zpravidla do 36 hodin po vyhlášení.
5. Vyhlášená opatření zůstávají v platnosti až do jejich zrušení. Proces zrušení je obdobný jako u vyhlášení, a to na základě doporučení členských států NATO, hlavních výborů NATO, respektive žádosti ze strany SACEURa.

Implementace NCRS do Národního systému reakce na krize.

- základ pro členské státy Aliance k rozvíjení paralelních národních systémů,
- Manuál je každoročně revidován a podle potřeby novelizován,
- všechny členské státy NATO -
 - využívání NCRS a
 - přizpůsobení svých příslušných národních systémů zajištěním kompatibility se zásadami a procedurami NCRS popsány v manuálu,
- ČR tento požadavek naplňuje prostřednictvím Národního systému reakce na krize (NSRK).

Národní systém reakce na krize (NSRK).

- podpora krizového řízení v ČR,
- vytváří předpoklady pro účinnou a koordinovanou činnost při předcházení krizi, nebo reakci na již vzniklou krizovou situaci.

Využití:

- orgány krizového řízení,
- Vláda ČR, ministerstva a jiné správní úřady,
- Česká národní banka,
- Kancelář prezidenta republiky,
- Parlament ČR,
- orgány krajů, ostatní orgány s územní působností a orgány obcí

 Seznam opatření pro Národní systém reakce na krize, vychází zejména z ústavních zákonů, Bezpečnostní strategie České republiky, krizových zákonů (zákon č. 239/2000 Sb., č. 240/2000 Sb., a č. 241/2000 Sb.), zákonů branného zákonodárství (zákon č. 219/1999 Sb., č. 222/1999 Sb., a č. 585/2004 Sb.) a Aliančních opatření NCRS (NATO Crisis Response System).

Cílem Seznamu opatření pro Národní systém reakce na krize je poskytnout orgánům krizového řízení přehled nezbytných opatření, která bude Česká republika přijímat při vzniku vojenských i nevojenských krizových situací a to i ve vztahu k aliančním opatřením NCRS.

Vazby systémů NCRS a NSRK

- NCRS třípísmenné kódy, které jednoznačně identifikují jednotlivé oblasti NCRS, kterým odpovídá NSRK systém tzv. číselných triád;
- Oblast NSRK může být svázána s více oblastmi NCRS;

- Díky vícenásobné vazbě lze v budoucnu spojit systém NSRK i s dalšími systémy reakce na krize (*např. plánovaný evropský systém*).

Opatření zařazená do seznamu jsou členěna na oblasti:

NSRK stanovuje opatření, kterými orgány moci zákonodárné, výkonné a samosprávné naplňují svou působnost při řešení krizových situací. Opatření umožňují orgánům krizového řízení nárůstovým způsobem reagovat na hrozící, vznikající nebo vzniklou krizovou situaci.

- Oblast řízení obrany a zajišťování zahraničních vztahů,
- Oblast zpravodajského zabezpečení a ochrany,
- Oblast zajišťování vnější bezpečnosti ČR,
- Oblast zajišťování vnitřní bezpečnosti ČR
- Oblast zajišťování ochrany obyvatelstva,
- Oblast zajišťování ochrany ekonomiky.

Závěr

Charakter soudobých bezpečnostních hrozeb a trendů vyžaduje široký přístup k bezpečnosti kombinující nevojenské a vojenské nástroje.

ČR vytváří podmínky pro aktivní účast v misích NATO, EU a OSN při řešení celého spektra krizí – ať již před konflikty, během nich či po nich. Při plnění těchto závazků postupuje v souladu s komplexním přístupem k operacím na zvládání krizí.

